

МІЖНАРОДНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЧИННИК УСПІХУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

Олена ПАНУХНИК

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна

e-mail: panukhnyk@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7381-6885>

Ростислав ЯНЧИНСЬКИЙ

e-mail: yanchynskyj@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-4207-5850>

Article history:

Received: May, 2024

1st Revision: May, 2024

Accepted: May, 2024

JEL classification:

M21

R11

UDC:

334.012.32:339.92:332.14:334.722

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2024.01.131>

Анотація: У статті досліджено значення роль дефініції «міжнародне підприємництво» як елемента успішного розвитку територіальних громад в Україні. Висвітлено сучасні тенденції розквіту бізнесу на міжнародній арені, його вагоме значення в економічному розвитку регіонів країни та громад, а також розглянуто вплив глобалізації на поступ місцевих економік та вихід вітчизняних підприємців у зовнішній ринок. У статті показано, що активізація міжнародного підприємництва сприяє соціально-економічному поступу територіальних громад України, створенню нових робочих місць, підвищенню рівня освіти населення, сучасній професійній підготовці місцевих жителів, зростанню рівня доходів людей, розвитку інфраструктури, підвищенню інвестиційної привабливості територіальних громад та інтеграції української економіки у світові процеси. Описано ключові перешкоди для поступу міжнародного підприємництва, серед яких правові та економічні труднощі, недостатня державна підтримка, обмежений доступ до фінансових ресурсів, висока плинність трудової частини населення, корупційні процеси, низький рівень міжнародних співпраць, відсутність механізмів захисту інвестованих коштів. Поряд із цим, у статті надано конкретні заходи щодо стимулювання міжнародного підприємництва – механізми підтримки місцевих підприємців, створення сприятливих умов для залучення зовнішніх інвестицій, спрощення регуляторних механізмів, удосконалення підприємницької культури та навичок, розвиток інфраструктури, використання сучасних технологій. Важливим є визначення головних пріоритетів розвитку територіальних громад та міжнародного підприємництва завдяки раціональному використанню трудових, фінансових та інших ресурсів. Представлено причинно-наслідковий характер суспільно-економічних трансформацій в сучасних умовах, а також підкреслено важливість інтеграції української економіки у глобальні процеси.

Ключові слова: бізнес, міжнародне підприємництво, територіальна громада, економічний розвиток.

Панухник О., Янчинський Р. Міжнародне підприємництво як чинник успіху територіальних громад України. Соціально-економічні проблеми і держава. 2024. Вип. 1 (30). С. 131-139. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24povthu.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

У теперішніх умовах глобалізації та інтегрування світової економіки проблема успішного розвитку територіальних громад України як основних адміністративно-територіальних одиниць стає вкрай актуальною. Сучасні виклики, такі як війна в Україні, пандемія COVID-19, світова економічна нестабільність, – вимагають модерних підходів й стратегій щодо надання громадам стабільних умов поступу. Відтак, одним із потенційно ефективних інструментів, здатних стимулювати цей ріст, є активізація міжнародного підприємництва, а саме залучення іноземних інвестицій, розвиток експортоорієнтованого бізнесу, застосування новітніх технологій. Це може слугувати потужним фактором зростання у соціальній та економічній площинах, забезпечуючи додаткові джерела фінансування підприємців, надаючи нові робочі місця для місцевого населення та сприяючи відбудові й розвитку об'єктів інфраструктури. Однак, разом із цим існує низка перешкод у досліджуваній сфері: обмежене фінансування вітчизняних підприємств, недостатня інтеграція бізнес-структур на міжнародну арену, незначний обсяг іноземних інвестицій, значна плінність трудових ресурсів та нестача знань у підприємців для просування на зовнішній ринок. Тому сьогодні важливим є вивчення й аналіз ролі міжнародного підприємництва для успішного поступу територіальних громад України, оскільки це дозволить створити сприятливі умови для підвищення добробуту населення, що мешкає та працює в низових територіальних утвореннях нашої держави. Розуміння важливості цих аспектів сприятиме формуванню потужних стратегій інтеграції територіальних громад у глобальну економіку, що сьогодні є критично необхідним для їхнього сталого поступу та повоєнного відновлення країни у цей складний кризовий період.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

В умовах сучасних викликів аналіз останніх наукових доробок вітчизняних і закордонних вчених у досліджуваній тематиці свідчить про значний позитивний вплив міжнародного підприємництва на економічний поступ територіальних громад України. Загалом, проблему розвитку підприємництва в межах територіальних громад вивчали такі науковці, як С. Покропивний; А. Колодійчук, О. Молнар, Л. Рибаківа, Н. Ценклер, Е. Югас [1]; К. Барроу; О. Бала та В. Іванчик [2]; І. Вахович; Т. Шталь, В. Козуб і Л. Бондаренко [3]; С. Давимука; М. Козоріз; І. Сторонянська [4]; О. Коломицева та Л. Проданова [5]; В. Бабаєв; В. Наконечний; В. Письменний; С. Саханенко та ін., наукові праці котрих сприяли глибшому розумінню впливу підприємництва на соціально-економічну стабільність громад.

Однак, попри чималі досягнення у дослідницькому напрямку, існує необхідність більш детального вивчення методологічних і практичних аспектів цієї проблематики задля розробки дієвих рекомендацій щодо активізації міжнародної підприємницької діяльності в межах територіальних громад. Наукові розвідки у цьому керунку не лише збагатять науковий дискурс, а й спонукатимуть до формування сприятливого простору для економічного зростання, підвищення добробуту населення та інтеграції у світову економічну систему.

3. Постановка завдання.

Метою дослідження є визначення ролі міжнародного підприємництва як потужного фактора успішного розвитку територіальних громад України, а також пошук дієвих інструментів активізації підприємницької діяльності в межах них.

Для досягнення мети необхідно виконати низку завдань, які допоможуть здійснити теоретичні обґрунтування та представити практичні рекомендації для зацікавлених сторін:

1) проаналізувати теперішні тенденції розвитку міжнародного підприємництва в Україні на основі ключових закономірностей поступу та досвіду інших країн, які успішно інтегрувалися у глобальну економіку;

2) оцінити вплив діяльності міжнародних бізнес-структур на економічний розквіт громад завдяки дослідженню взаємозв'язку між розвитком громади та основними економічними показниками їхньої діяльності;

3) ідентифікувати головні перешкоди та можливості для поступу вітчизняних бізнес-структур у світовій економіці на рівні територіальних громад;

4) розробити комплексні пропозиції щодо підвищення участі міжнародного підприємництва в діяльності громад шляхом покращення інвестиційного клімату, впровадження потужних механізмів державного стимулювання та підтримки вітчизняних бізнес-структур на місцевому рівні.

4. Виклад основного матеріалу.

В умовах глобалізації економіки та чимраз більшої конкуренції на світових ринках, розвиток підприємницької діяльності кожної держави неминуче пов'язаний із побудовою економічних відносин з іншими країнами світу. Сучасні виклики підкреслюють важливість інтеграції територіальних громад України у зовнішній простір, де міжнародне підприємництво виступає стратегічним інструментом і займає провідну роль у формуванні успішних громад. Це обумовлено економічними аспектами, соціально-культурними переминами, інституційними викликами та потенційними вигодами і можливостями, що, в цілому, сприяє сталому економічному росту, соціальному розвитку та міжнародній інтеграції. В таких умовах, залучення іноземного капіталу є життєво необхідним для громади, оскільки виникає ймовірність розширення економіки, впровадження нових цифрових технологій, котрі, зазвичай, ґрунтуються на раніше невідомих управлінських практиках, а також сприяють покращенню якості життя місцевого населення завдяки зростанню рівня зайнятості та його доходів.

У контексті повномасштабної війни в Україні, міжнародне підприємництво набуває особливої актуальності, виходячи із потенційно можливого впливу на повоєнне економічне процвітання та відбудову держави загалом. Залучення закордонних фінансових ресурсів у країну, яка зараз потерпає від масштабних руйнувань, сприяє відновленню промислових об'єктів та об'єктів інфраструктури, підтримці соціальних програм та ініціатив, стимулюванню внутрішнього виробництва, зменшенню імпортозалежності та збільшенню експортного потенціалу України. Така активізація бізнесу в територіальних громадах спонукає до обміну досвідом, технологіями і культурними цінностями, зміцнює взаємовідносини між громадами, а також спонукає до підтримки різних ініціатив у всіх галузях економіки – від освіти до інновацій. Це надає можливість підвищити кваліфікацію місцевих громадян шляхом адаптації до сучасних методів роботи та розвитку міжкультурного діалогу і взаєморозуміння загалом, що є важливим елементом формування стійких, гармонійних та інтегрованих суспільств.

Для конкретизації знань і підкріплення розуміння теперішніх тенденцій розвитку підприємництва України на зовнішньому ринку, вважаємо за доцільне проаналізувати досвід окремих країн, котрі зуміли успішно інтегруватися у глобальні економічні процеси. Зокрема, керуючись даними Світового інвестиційного звіту за 2024 рік «Сприяння інвестиціям і цифровий уряд» [6], бачимо, що *Польща* є яскравим прикладом країни, де завдяки впровадженню масштабних реформ вдалося створити

сприятливий бізнес-клімат у сфері регулювання підприємництва, а також покращити свої позиції в міжнародних рейтингах шляхом створення прозорої і стабільної правової системи. У 2023 році обсяг іноземного інвестування в польську економіку досягнув суми \$ 28,7 млрд; *Швеція* змогла у 2023 році залучити \$ 29,4 млрд зовнішніх інвестицій через вигідні податкові умови та високий рівень освіти, що свідчить про значну довіру інвесторів; *Сінгапур* відомий своєю системою регулювання бізнесу, яка є відкритою, прозорою і стабільною, що своєю чергою приносить державі значні суми зовнішніх інвестицій – \$ 159,7 млрд за даними 2023 року. Держава займає 2-ге місце у світі за рейтингом Світового банку «Doing Business 2023»; *США* є однією із провідних країн у сфері міжнародного підприємництва завдяки доступу до фінансових ресурсів та розвиненій інфраструктурі, включаючи бізнес-інкубатори, технопарки, венчурні фонди. У 2023 році обсяг іноземних інвестицій становив близько \$ 310,9 млрд, що є одним з найвищих показників у світі; *Німеччина* змогла у 2023 році залучити \$ 36,7 млрд зовнішніх інвестицій, що сприяє економічному росту МСП на місцевому рівні; *Китай* залучив чималі суми іноземних інвестицій завдяки створенню спеціальних економічних зон з пільговими умовами для бізнесу. У 2023 році країна примножила держбюджет на суму понад \$ 163,3 млрд прямих іноземних інвестицій, що дозволяє китайським компаніям успішно конкурувати на глобальному ринку.

Усвідомлення вищенаведеного спонукає Україну, яка сьогодні має потужний потенціал для розвитку міжнародного підприємництва і покращення інвестиційного клімату завдяки своєму вдалому географічному положенню, наявності природних ресурсів та високій освіченості населення, зосередитися на таких головних аспектах як запровадження прозорих правових механізмів і спрощення регуляторних процедур (у 2022 році за даними Міністерства цифрової трансформації України з метою спрощення ведення бізнесу запроваджено понад 100 електронних сервісів для підприємців); надання вигідних податкових умов задля збільшення інвестиційної привабливості країни; створення спеціальних економічних зон; інфраструктурний розвиток й підтримка інновацій, що дозволяє територіальним громадам України ставати конкурентоспроможними у світовому вимірі. Наразі обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну у 2023 році становив \$ 4,2 млрд [6], що є вкрай низьким порівняно з іншими розвиненими країнами світу, демонструючи нагальну потребу перемін у підходах залучення державою іноземних інвесторів та їх фінансових ресурсів зокрема.

З огляду на зазначене, варто наголосити на важливості збалансованого розвитку громади як соціально-економічної системи, що базується на [7]:

- визначенні сталості розвитку територіальної громади як стратегічного завдання функціонування органів самоврядування;
- динамічній рівновазі як основі розвитку громади;
- гармонійності розвитку, що полягає у взаємозв'язках і взаємозалежності у системі «соціальна сфера – економічна сфера – екологічна сфера»;
- стабільності розвитку – підтримці позитивних тенденцій розвитку громади впродовж тривалого періоду;
- конкурентоспроможності – активізації можливостей суб'єктів підприємництва громади для нарощування власного потенціалу та ефективного використання сильних сторін;
- безпеці – здатності територіальної громади як соціально-економічної системи до самовідтворення й протистояння дестабілізаційним чинникам.

Однак, у сучасних умовах міжнародне підприємництво в межах функціонування громад України зустрічається із численними системними бар'єрами та викликами. Основними з них є відсутність стабільного й узгодженого законодавства для ведення прозорого та чесного бізнесу; високий рівень корупції, який підриває довіру зовнішніх інвесторів щодо ефективності діяльності державних інституцій; бюрократичні

перешкоди, які виникають здебільшого під час реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності; недостатній розвиток інфраструктури, що ускладнює підприємницькі процеси. Ці явища зазвичай негативно впливають на рішення потенційних іноземних інвесторів та обмежують можливості для розвитку міжнародного бізнесу. Тому, для подолання зазначених викликів необхідно впроваджувати комплексні державні реформи, спрямування котрих буде націлене на покращення бізнес-клімату, зниження регуляторних бар'єрів та забезпечення правової стабільності.

Попри відчутні перешкоди, існують значні можливості для розвитку міжнародного підприємництва в Україні. Державна влада, розуміючи важливість залучення іноземних інвестицій у країну, здійснює низку кроків для покращення бізнес-клімату, зокрема [7]:

- упровадження реформ, які спрямовані на спрощення процедур реєстрації бізнесу;

- створення сприятливих умов для розвитку підприємництва;

- надання доступу малим і середнім підприємствам до джерел фінансування;

- популяризація культури ведення бізнесу та розвитку підприємницьких навичок;

- зменшення регуляторного тиску;

- розвиток інфраструктури для підтримки підприємництва (бізнес-інкубатори, технопарки і т.п.);

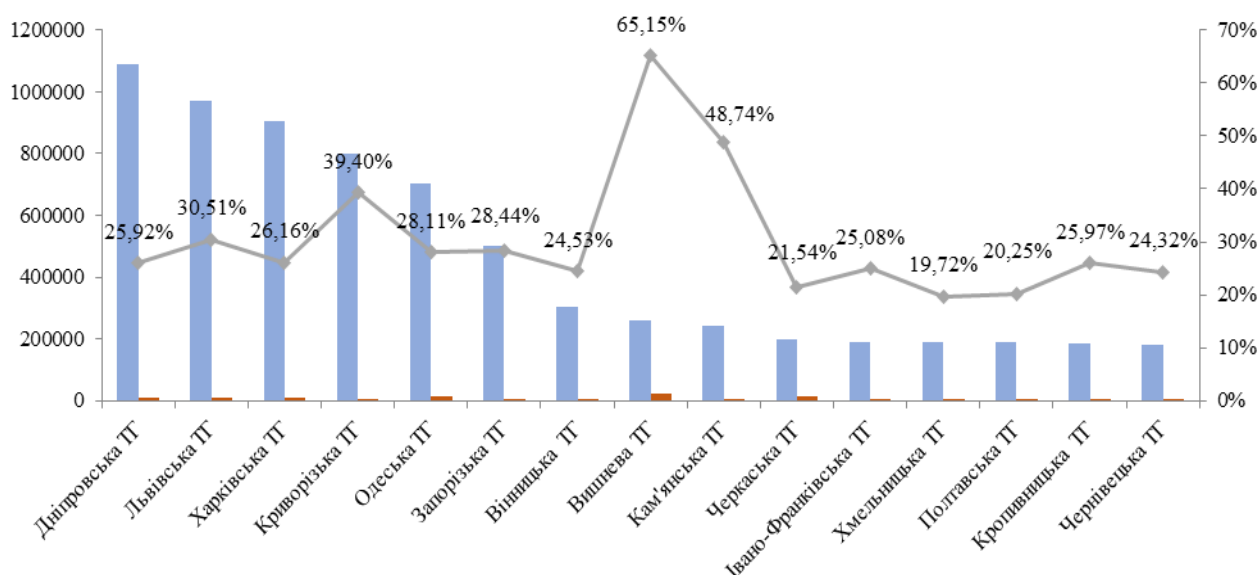
- цифровізація послуг підприємців.

Розуміємо, що сьогодні основою економічного розвитку місцевого рівня є розвиток бізнес-структур. Очевидно, що чим кращі умови ведення підприємницької діяльності, тим привабливішою для інвесторів стає територіальна громада, що зокрема впливає на соціально-економічну стабільність регіонів. Така залежність зараз є критично важливою для добробуту як місцевого населення, так і суб'єктів господарювання. Оскільки зростання рівня підприємницької активності, зокрема завдяки міжнародним бізнес-структурам, прямо впливає на доходи місцевих бюджетів. Підприємницька діяльність дозволяє створювати нові робочі місця у громадах, знижуючи тим самим рівень безробіття; підвищити доходи населення, включаючи середню заробітну плату, що сприяє збільшенню податкових надходжень до місцевого бюджету. Окрім того, такий вид співпраці між бізнесом і громадою дозволяє розвивати інфраструктуру, розв'язувати соціальні проблеми, впроваджувати інновації задля поступу нових технологій і підходів в управлінні.

Відтак, за підсумками I кварталу 2024 року можна представити топ-15 громад України із найбільшим обсягом місцевих податків і зборів (рис. 1).

Вважаємо, що територіальні громади, котрі мають високі обсяги місцевих податків і зборів свідчать про активну підприємницьку діяльність, зокрема міжнародних бізнес-структур, і потужний рівень економічного розвитку на місцевому рівні, а також інформують про сприятливий інвестиційний клімат для ведення бізнесу, що є індикатором привабливості громади для інвесторів. Бачимо, що більшість територіальних громад у цьому рейтингу – це міські територіальні громади з населенням більш як 15 тис. осіб, котрі завдяки високому рівню податкових надходжень мають змогу зменшити фінансову залежність громади від державних субвенцій і дотацій. Принагідно зазначимо, що станом на 01 січня 2024 року в Україні налічувалося 1439 громад, які займають 554,74 тис. км² території держави. Окремі з них перебувають у зоні бойових дій – близько 12 областей України.

Відтак, завдяки проведеному аналізу, бачимо, що для подальшого розвитку міжнародного підприємництва у територіальних громадах України важливо вміти відійти від традиційної бюрократичної позиції, використовуючи такі механізми, орієнтування на котрі буде сприяти покращенню інвестиційного клімату в низових територіальних утвореннях і зниженню бар'єрів для інвестування.

Рис. 1. Рейтинг територіальних громад за обсягом місцевих податків і зборів (I квартал 2024 року), тис. грн і %

Джерело: побудовано на основі [8]

Удосконалення законодавчої бази є одним із ключових чинників зменшення ризиків для інвесторів і підвищення їхньої прихильності до українського підприємницького ринку. Забезпечення стабільного та відкритого законодавства, яке регулює діяльність міжнародного бізнесу, є необхідною умовою для створення сприятливого інвестиційного клімату.

Не менш цінною є участь України в міжнародних економічних і фінансових організаціях, що відкриває нові можливості для міжнародного співробітництва: програми технічної допомоги та фінансової підтримки можуть сприяти розвитку інфраструктури та впровадженню інноваційних технологій, зокрема, на рівні територіальних громад.

Ще одним потужним елементом для залучення іноземних інвестицій в країну є розвиток транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури, що дозволить створити сприятливий інвестиційний клімат і комфортні умови для ведення бізнесу, а також спонукатиме до зниження логістичних витрат.

Запровадження грантових і кредитних програм підтримки малого та середнього бізнесу дасть можливість створити нові робочі місця для населення громади та, своєю чергою, сприятиме розвитку міжнародного підприємництва. Інвестування в освіту та професійну підготовку місцевого населення, зокрема, у сфері міжнародного бізнесу та управління, підвищить рівень кваліфікації фахівців і спонукатиме до поступу людського капіталу.

На нашу думку, одним із найбільш важливих кроків для реалізації окреслених етапів, є запровадження антикорупційних електронних сервісів управління та контролю, що дозволять значно скоротити час і зусилля на отримання необхідних дозволів й ліцензій з метою прозорості, чесності, відкритості ведення бізнесу та зменшення корупційних ризиків на різних щаблях управління.

З огляду на вищезазначене, вважаємо подальший розвиток територіальних громад залежним від їх регіональних особливостей і потенціалу щодо розвитку міжнародного підприємництва, що потребує:

1) розробки стратегічних планів розвитку всіх без виключення територіальних громад України, без наявності яких реалізація будь-яких міжнародних проєктів буде хаотичною, точковою і, зазвичай, не сприятиме формуванню синергетичному ефекту;

2) оприлюднення на офіційному сайті громад індивідуального економічного профілю або паспорта – документа, в якому визначені та описані ключові ресурси громади (людські ресурси, перелік підприємств, вільні земельні ділянки, доступна нерухомість, базова інфраструктура);

3) створення програм або планів місцевого економічного розвитку з детальним описом проєктних пропозицій, які громада спроможна реалізувати [9].

Таким чином, до питання успішного розвитку міжнародного підприємництва у територіальних громадах України необхідно підходити системно й комплексно, заручившись при цьому активною підтримкою як з боку державних та місцевих органів влади, так і представників місцевого бізнесу.

Зосередженість власних ресурсів на створенні стабільного правового середовища, подолання корупційних викликів, покращення місцевої інфраструктури та підтримка підприємництва на локальному рівні – сприятиме зростанню конкурентоспроможності українських територіальних громад шляхом залучення міжнародної технічної допомоги, забезпечить сталий економічний поступ та інтеграцію у глобальну економіку.

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

У підсумку, можна стверджувати, що міжнародне підприємництво виступає ключовим елементом стратегії розвитку українських громад сприяючи економічному розвитку, створенню нових робочих місць, підвищенню рівня освіченості населення, професійній підготовці місцевих жителів та інтеграції української економіки у світові процеси. Для перетворення територіальних громад на успішні осередки економічного зростання держави варто запровадити потужні заходи щодо покращення інвестиційного клімату, розвитку підприємництва та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Успіх самого процесу залежить насамперед від здатності українських громад адаптуватися до викликів глобалізації, використовуючи можливості міжнародного співробітництва для створення більш динамічної та конкурентоспроможної економіки. Важливо також активно працювати над іміджем України на міжнародній арені, створюючи позитивний образ країни як надійного партнера для бізнесу.

Вважаємо, що подальші наукові дослідження в даному напрямі повинні зосереджуватися на детальному вивченні механізмів залучення іноземних інвестиційних потоків у діяльність територіальних громад, що дозволить запропонувати ефективні стратегії зміцнення позицій України у глобальній економічній системі.

Author details (in English)

INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF UKRAINIAN TERRITORIAL COMMUNITIES' SUCCESS

Olena PANUKHNYK

*Ternopil Ivan Puluj National Technical University
56 Ruska str., 46001, Ternopil, Ukraine*

e-mail: panukhnyk@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7381-6885>

Rostyslav YANCHYNSKYI

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

56 Ruska str., 46001, Ternopil, Ukraine

e-mail: yanchynskyj@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-4207-5850>

Abstract. *The article examines the significant role of the definition of “international entrepreneurship” as an element of the successful development of territorial communities in Ukraine. The modern trends of the flourishing of business on the international arena, its significant importance in the economic development of the country’s regions and communities, are highlighted, as well as the impact of globalization on the progress of local economies and the exit of domestic entrepreneurs to the foreign market. The article shows that the activation of international entrepreneurship contributes to the socio-economic progress of territorial communities of Ukraine,*

the creation of new jobs, an increase in the level of education of the population, modern professional training of local residents, an increase in people's incomes, the development of infrastructure, an increase in the investment attractiveness of communities and the integration of the Ukrainian economy into world processes. Key obstacles to the progress of international entrepreneurship are described, including legal and economic difficulties, insufficient state support, limited access to financial resources, high turnover of the labor part of the population, corruption processes, low level of international cooperation, lack of mechanisms for protecting invested funds. Along with this, the article provides specific measures to stimulate international entrepreneurship - mechanisms for supporting local entrepreneurs, creating favorable conditions for attracting foreign investment, simplifying regulatory mechanisms, improving entrepreneurial culture and skills, developing infrastructure, and using modern technologies. It is important to determine the main priorities for the development of territorial communities and international entrepreneurship thanks to the rational use of labor, financial and other resources. The cause-and-effect nature of socio-economic transformations in modern conditions is presented, and the importance of the integration of the Ukrainian economy into global processes is also emphasized.

Key words: business, international entrepreneurship, territorial community, economic development.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24povthu.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Panukhnyk, O. & Yanchynskyi, R. (2024) International entrepreneurship as a factor of Ukrainian territorial communities' success. Socio-Economic Problems and the State (electronic journal), Vol. 30, no. 1, pp. 131-139. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24povthu.pdf>

Використана література:

1. Міжнародне підприємництво : підручник / А. В. Колодійчук та ін. Львів, 2022. 191 с.
2. Бала О., Іванчик В. Вихід на міжнародні ринки для українських підприємств : нові виклики воєнного часу. *Академічні візії*. 2024. № 29. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10804053>
3. Шталь Т. В., Козуб В. О., Бондаренко Л. М. Формування інвестиційної стратегії вітчизняним підприємством у міжнародному бізнесі. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. № 1 (49). С. 213-216.
4. Економіка регіонів України в умовах війни : ризики та напрямки забезпечення стійкості : наук.-аналіт. видання / наук. ред. І. З. Сторянська. Львів: Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього НАН України. 2022. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf> (дата звернення: 15.03.2024).
5. Коломицева О. В., Проданова Л. В. Бізнес-структури територіальних громад України в умовах військового стану : проблеми функціонування. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2022. Вип. 66. С. 17-29. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.66.2022.268564>.
6. World investment report 2024 : Investment facilitation and digital government. United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD. 2024. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2024_en.pdf (дата звернення: 30.03.2024).
7. Васьківська К., Науменко В., Довбенко А., Шуєва Д. Активізація підприємницької діяльності об'єднаних територіальних громад в умовах різноукладності. *Вісник ЛНАУ : економіка АПК*. 2019. № 26. С. 5-10. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2019.26.005>
8. Дашборд «Бюджети територіальних громад України». Децентралізація. URL: <https://decentralization.ua/finance/dashboard> (дата звернення: 10.04.2024).
9. Гринишин Г. М. Розвиток підприємницьких ініціатив в територіальних громадах. *Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 25 травня 2022 р. Львів: ЛНУП, 2022. С. 301-304.

References

1. Kolodiichuk, A. V. and oth. (2022), *Mizhnarodne pidpriemnytstvo* [International entrepreneurship] : pidruchnyk. Lviv, 191.
2. Bala, O., Ivantsyk, V. (2024), *Vykhid na mizhnarodni rynky dla ukrainskykh pidpriemstv : novi vyklyky voiennoho chasu* [Access to international markets for Ukrainian enterprises : new challenges of wartime]. *Akademichni vizii* [Academic Visions], no. 29. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10804053>.
3. Shtal, T. V., Kozub, V. O., Bondarenko, L. M. (2017), *Formuvannia investytsiinoi stratehii vitchyznianym pidpriemstvom u mizhnarodnomu biznesi* [Formation of an investment strategy by a domestic enterprise in international business]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu* [Scientific Bulletin of Uzhhorod University], no. 1 (49), 213-216 pp.
4. Storianska, I. Z. (Ed.) (2022), *Ekonomika rehioniv Ukrainy v umovakh viiny : ryzyky ta napriamky zabezpechennia stiikosti* [The economy of the regions of Ukraine in the conditions of war : risks and directions of ensuring stability] : sci. and analyt. ed., Institute of Regional Studies named after M. I. Dolishnyi of National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20220033.pdf> (accessed 15 March 2024).
5. Kolomytseva, O. V., Prodanova, L. V. (2022), *Biznes-struktury terytorialnykh hromad Ukrainy v umovakh viiskovoho stanu : problemy funktsionuvannia* [Business structures of territorial communities of Ukraine under martial law : problems of functioning]. *Zbirnyk naukovykh prats ChDTU* [Economic Bulletin of Cherkasy State Technological University], 66, 17-29 pp. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.66.2022.268564>.
6. World investment report 2024 : Investment facilitation and digital government (2024). United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2024_en.pdf (accessed 30 March 2024).
7. Vaskivska, K., Naumenko, V., Dovbenko, A., Shuieva, D. (2019), *Aktyvizatsiia pidpriemnytskoi diialnosti obiednanykh terytorialnykh hromad v umovakh riznoukladnosti* [Activation of entrepreneurial activity of united territorial communities in conditions of diversity]. *Visnyk LNAU : ekonomika APK* [Bulletin of the LNAU : Agriculture Economy], no. 26, 5-10 pp. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2019.26.005>
8. «Dashbord «Biudzhety terytorialnykh hromad Ukrainy» [«Dashboard «Budgets of Territorial Communities of Ukraine»]. Detsentralizatsiia [Decentralization]. Available at: <https://decentralization.ua/finance/dashboard> (accessed 10 April 2024).
9. Hrynyshyn, H. M. (2022), *Rozvytok pidpriemnytskykh initsiatyv v terytorialnykh hromadakh* [Development of entrepreneurial initiatives in territorial communities]. *Orhanizatsiino-ekonomichni ta sotsialni skladovi rozvytku pidpriemnytstva* [Organizational, economic and social components of entrepreneurship development] : zb. materialiv Vseukr. nauk.-prakt. konf., 25.05.2022. Lviv : LNUP, 301-304 pp.

© 2024 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format
 Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

